

R A P P O R T

Hösten 1969.

Hej alla Islandssamlare!

Från början hade vi ju tänkt oss fyra rapporter per år. Så har ju ej blivit fallet, utan vi har hittills haft två sammanslagna pr gång, och så kommer det att bli även i fortsättningen.

Det har visat sig lämpligt att en rapport kommer så snart som möjligt efter årsmötet som hålles i slutet av januari, då vårens mötesdagar bestämmas och då även resultatet från auktionen i november är klart. Rapporten bör då komma ut så tidigt som möjligt i februari men kan oftast ej hinnas med förrän i slutet på månaden.

Härefter är inte mycket att meddela förrän vårsasongen är slut och värauktionen avhållen samt mötesdagar för hösten bestämda. Denna rapport kan då vara klar tidigast i juni.

Så följer sommaren och hösten där intet finnes att rapportera om förrän tidigast i december.

För att få rapporterna bättre spridda, kommer vi härnäst efter att som nu, sända ut årets andra rapport i slutet av augusti el. början av september, med andra ord, strax före höstsäsongens början.

Utlottning. Halvårets utlottning för "övriga medlemmar", utföll på nr 19, Bengt-Holger Swenson, Hittarp. Vi gratulerar! Objektet utgjordes av ett nummerstämpelbrev, skänkt av Folke Lofström.

Årsavgiften. Vi be att få påminna medlemmarna om att de som ej före den 1 aug. inbetalt sin årsavgift för 1969 kommer att uteslutas ur föreningen. OBS! att detta är den sista påminnelsen härom - alltså, betala den nu till: Islandssamlarna c/o Österberg, Årsta Havsbad
104 60 Stockholm 20
Postgiro 402957
Inbetalningskort bilägges.

Höstens sammanträden Stockholmssektionen: Onsdagarna den 17 sept, 15 okt. 19 nov. 10 dec. samt 21 jan. 1967/årsmöte/. Kl. 19.30
Lokal: Folke Lofströms kontor, Grevturegatan 27, 2 tr.
Göteborgssektionen: 2:ra onsdagen i månaden.(sept.?)
Lokal: Hantverksföreningen

Auktion. Höstens auktion kommer att avhållas onsd. den 26 nov.

Sista inlämningsdag. Onsdagen den 1 okt. OBS! Objekten kan ej mottagas senare då även Göteborgssektionen skall hinna se dem.

Auktionsreglementet. Alla objekt skola vara monterade enl. reglementet men med den ändringen att storleken på kuverten minskas till hälften mot tidigare angivet mått. Alltså c:a 155 x 125 mm. Objekt som ej monteras på detta sätt debiteras inlämnaren 3:-- pr objekt.

Visningar. Stockholm: Sammanträdet onsd. den 19 november.
Göteborg: Sammanträdet den 12 november.

Nya medlem-
mar m.m.

- Efter vårens annons i NFT och SFT fick vi många förfrågningar samt tills vidare följande nya medlemmar
178. Sigvard Grelsson, Skogsvårdskonsulent
Framgången 13, 831 00 Östersund
Tel. 063/13862
179. Sven Stobell, Slöjdlärare
Skolspåret 33, 424 31 Angered

Filatellis-
tiska upp-
gifter.

- 1) Fortsättning på Kohls handbok. (bil.1) 3st. blad.
- 2) Ytterligare ett rek.nr på Balbobrev har blivit känt, nämligen nr 20.
- 3) Resultatlista från vårauktionen -69. (bil.2)
- 4) Utredning om Zeppelinflyg av Tony Bjellefors. (bil.3)
- 5) Utgångna frimärken på posten i Reykjavik efter den 1/2 1969.
Facit nr 359, 402 och 433.
- 6) Efter vad vi erfarit kommer helt ny prislist på nummer och kronstämplor i Facit 1970.
- 7) Följande två arkhörnummer ha blivit kända:
Facit 129/429M och Facit nr 142/349G

Till sist hoppas vi att rapporten och dess bilagor givit Er något nytt och att Ni nu känner Er extra sugna att sätta igång med höstens och vinterns filatelistiska aktiviteter.

Islandssamlarnas kansli
den 15 augusti 1969.

Utdrag ur Kohls handbok

I och med utgivningen av upplagan med Christian IX:s bild den 9 okt. 1902 förklarades samtliga aurmärken i siffermönster frankaturgiltiga. De torde dock ha bytts ut mot kurserande fri-märken ända till den 31 dec. 1902. Vi ska senare visa hur be-folkningen fick tillåtelse, att förse de i deras ägo befintliga helarken och halvarken av siffermärkena med det officiella på-trycket I GILDI 02-03.

PORTRÄTTUPPLAGORNA (Inkl. I GILDI och provisorierna).

Papper med nytt vm KRONA (större) och vm KORS, rand-vm och randtryck.

Till de isländska siffermärkena hade uteslutande använts papper med vattenmärke, äldre mindre kronan. Sista upplagan i siffermönster trycktes under första hälften av 1901. Upplagorna med porträttmönster trycktes emellertid redan från början på det 1902 i bruk tagna papperet med vm ny större krona, alldenstund deras färdigställande icke begynnade förrän tryck-året 1902/1903. Liksom på det gamla papperet hade märkena ordnats i 10 rader med 10 märken i varje rad, vilka utanför på alla sidor omgavs av en förut beskriven marginal med vm bestående av dubbellinjiga versaler, vardera med en krona i de båda övre och likadant posthorn i de båda nedre hörnen. Därför hade arken med porträttmärkena lika litet ett särskilt marginaltryck som siffermärkena.

Det sista användningsåret för papper med det nya vm KRONA var tryckåret 1912/13. I och med ingången av tryckåret 1913/14 - vilket Thieles tryckeri också upprepade gånger meddelat - övergick man till att använda det nya papperet med vm KORS såväl till de danska som isländska märkena. Då detta icke bestod av ett särskilt till de egentliga tryckytorna begränsat märkes-vm och ett särskilt marginal-vm för arkanterna, utan ett kontinuerligt ända ut i den skurna kanten fortlöpande KORS, så försågs tryckplattorna och speciellt alltid marginalplattorna till alla upplagor, som framställdes i två tryckgångar med ett särskilt marginaltryck, vilket samtidigt förhindrade en alltför stark avnötning i kantlinjerna genom färgvalsens anslag utan även skyddade arkmarginalens vm-papper mot missbruk i förfalskningssyfte. Detta samtidigt med vm KORS införda marginaltryck, bestod även på alla sidor löpande skyddslist av parallellt ställda lodräta resp. vågräta linjer samt ett nummer, t.ex. No.61-D el. No.93-H. Dessa kontrollnummer voro de löpande s.k. fabri-kationsnummren hos tryckeri H.H.Thiele, som med dem kontroll-räknade alla tryckupplagor för Danmark, Danska Västindien och Island fortlöpande och utan att skilja på de olika länderna. Den efterföljande bokstaven var uteslutande den för tryckeri-uppdraget ansvarige tjänstemannens kontrollbokstav, alltså i motsats till fabri-kationsnummren av förhållandevis ringa filatelistiskt intresse.

Under det första året papper med vm KORS (tryckåret 1913/14) använde Thieles tryckeri ännu en nummerserie, vilken hade på-börjats redan under 70-talet, så att den allra första isländska upplagan, tryckt på papper med vm KORS (dubbelporträtt), ännu hade så höga fabri-kationsnummer som 466 och 468. Men redan under det följande tryckåret 1914/15 använde man en ny serie fabri-kationsnummer, börjande med 1. Den första serie som trycktes för islands räkning med nummer i denna serie var 1914/15. Fabri-kationsnummret var No.14-I.

1902(9 okt. Facitnr. 63-73) 1904(Juli Facitnr. 74-75)

Bild: Kung Christian IX. Träsnitt efter teckning av Prof. Hans Tegner. Enfärgade resp. tvåfärgade märken i boktryck från H.H.Thiele, Köpenhamn. Vm KRONA, större. Kamtandning 12 3/4. Gummering färglös.

No. 63	3	Aur orange	No. 69	20	Aur blå
64	4	" röd/grå	69/II		Pjonusta i st.f. Fri-
65	5	" grön			märki, fält nr.2 och 52
66	6	" grå/brun	70	25	Aur grön/brun
67	10	" karminrosa	71	40	" lila
68	16	" schokladbrun	72	50	" violett/grå
			73	1	Krona brun/gråblå
			74	2	Kronor blå/olivbrun
			75	5	" grå/rödbrun

UTGIVNINGEN AV PORTRÄTTSERIEN No. 63 - 75 KOM FÖRE PROVISORIE-
UPPLAGAN No. 38 - 62 (Facit)

Ordningföljden och utgivningsterminen för båda upplagorna har aldrig exakt fastställts, vilket framgår av det faktum, att katalogerna betr. dessa båda punkter äro vitt skilda från varandra. Framför allt ange samtliga med undantag från Scott-katalogen I GILDI-upplaga före porträttserien, ja, Senf katalogiserar till och med ännu i dag I GILDI-märkena med utgivningsåret 1902/03 och porträttserien först under 1903/04, trots att de sistnämnda märkena bevisligen först sattes i kurs redan den 9 okt. 1902. Likaså anger Hanciau (jfr. Litteraturangabe sid. 511) som utgivningsdatum för I GILDI-upplagan den 1 okt. 1902, medan han upptar porträttserien först den 1 jan. 1903, alltså en felaktigare uppgift än de andra, trots att han själv gjort avtryck av den isländske guvernörens officiella kungörelse, vilken bevisar att porträttserien måste ha utgivits redan den 9 okt. medan den betr. siffermärkena bekantgör, att dessa därmed blir ogiltiga, men att de kunde bytas ut mot kurserande frimärken ända till 31 dec. 1902. Det sista stycket i kungörelsen lyder i den engelska översättningen ordagrant som följer:

"The elder stamps and postcards will bear the following imprint (beskrivning) and with this addition will remain in force till the end of the year 1903, after which time only the new stamps and postcards shall be used."

Redan ur avfattningen "will bear" synes det klart framgå, att siffermärkena med I GILDI-övertrycket vid tiden för porträttseriens no. 63-73 sättande i kurs, ingalunda voro färdiga för utgivning, utan på sin höjd under förberedelse, kanske till och med endast beslutade. Däremot finns det flerfaldiga belägg för det sakförhållandet, att frimärken i porträttsmönstret verkligen har utgivits den 9 okt. 1902. Först och främst anmälde Nord.F.T. redan den 12 okt. 1902 dem som utgivna. I första hälften av november erhöll även I.B.J. (1902 sid.433) meddelande från Island, att de skulle ha kommit ut redan den 11 okt. så att den allmänna i kursställningen möjligtvis hade inträffat två dagar tidigare. Slutligen har även Usher ett postalt använt frimärke i porträttsmönster med avstämpling den 16 okt. 1902 i sin ägo, varför det icke råder något som helst tvivel om, att serien no. 63-73 utkom den 9 okt.

Rörande utgivningsdatum resp. första gången I GILDI-märkena togs i bruk finns överhuvud taget inga officiella underlag att tillgå, om man inte vill anse den ovan citerade kungörelsen av den 9 okt. 1902 som sådant. Ej heller Hanciau kan ha något officiellt stöd och belägg för den av honom angivna utgivningsdagen den 1 okt. 1902, alldenstund detta påstående otvivelaktigt är falskt. Enligt uppgifter från Island torde de slutgiltiga påtrycksupplagorna icke ha börjat före november 1902, dock är å andra sidan denna tidpunkt för sen, ty W.T. Wilson, Birmingham, som redan från början särskilt intresserat sig för I GILDI-påtrycket, kunde redan i nov. 1902 framvisa 6 AUR-märken med rött påtryck från Reykjavik poststämplat den 24 okt. 1902. (Ifr. Lond. Phil. 1902 sid. 270) Alldenstund 6-aur valören var den första, som anmälts med I GILDI-påtryck, så förmoda vi, att I GILDI-märkena också faktiskt utkommit antingen kort före eller till och med haft den 24 okt. 1902 som första utgivningsdag.

Uppgiften, att ikurssättningsterminen var andra hälften av oktober 1902, har därför utan tvivel riktigt angivits,

De båda högvalörerna no. 74 och 75, som omförmäldes i fackpressen första gången i augusti 1904, har enligt IBJ (1904 sid. 330) utgivits i juli 1904.

UPPLAGORNAS STORLEK. De av Hagemann angivna upplagorna vad gäller 4, 5 och 10 Aur (men icke 3,4,10 Aur som det på grund av ett tryckfel har uppgivits hos Hagemann) äro sammansatta av två skilda upplagor, varav den andre framställdes först under tryckåret 1905-06. Senare reducerades upplagorna av märkena no. 69, 70, 71, 72, 74 och 75 på det sättet att restbestånden av dem från och med 1921 användes till framställning av påtrycksmärken av olika valörer.

De två upplagorna av 4, 5 och 10 Aur uppvisa med hänsyn till såväl färgnyans, papper och gummering typiska, om också små skiljaktigheter. Dessutom hade arken i den första upplagan, åtminstone hos vissa märken, förutom sin punktur i mitten av marginalerna även andra färgpunkturer fullt synliga, under det att ett ark, som förevisats oss, blott har den förstnamnda punkturen.

TRYCKPLATTOR. FELTRYCK No. 69/II.

Samtliga valörer - de enfärgade såväl som de tvåfärgade - framställdes i två tryckomgångar medelst en särskild ramplatta och en gemensam huvudplatta. Ett bevis här för är, att det hos de enfärgade märkena ibland förekommer tydliga färg- och ljusolikheter mellan mittstycket och ramen såväl som också platsskillnader mellan båda. Huvudplattans omfang är icke känt, men då den använts för samtliga valörer såväl i frimärksupplagan som i de samtidiga tjänstemärkena, innehöll den med säkerhet 100 (10x10) tryckstockar. Vad beträffar ramplattans omfang har man däremot vissa hållpunkter på grund av 20 Aur feltryck no. 69/II. Denna avart, som på högra ram-sidan har inskriften PJONUSTA i stället för FRIMERKI, liksom motsvarande tjänstemärken, återkommer nämligen i varje ark vardera två gånger på fält 2 och fält 52. Sålunda måste antingen ramplattan ha bestått av 50 (5x10) tryckstockar och tryckts två gånger under varandra på varje ark eller också vara framställd på det sättet, att man för varje valör tillverkade 50 rammatiser, sammanställde dem i 5 rader med 10 i varje och formade vardera av dessa matrisformer två gånger galvaniskt. I det första fallet, hade ramplattan, som var likadan som siffermärkenas 25-platta, bestått av 50 enstaka tryckstockar, bland vilka en tryckstock 20 Aur tjänstemärke hade smugit sig in hos 20 Aur-valören. I andra fallet däremot hade en rammatis till 20 Aur tjänstemärke smugit sig in bland de 50 matriserna till 20-Aurramplattan för frimärken. Ramplattorna hade förmodligen bestått av vardera två galvanoplastik vardera av 5x10 sammanhängande tryckstockar, vilket också skulle ha varit fallet, efter utsago av en gammal anställd hos Thieles tryckeri, betr. vissa plattor, avsedda för Island..

~~Att~~ de andra valörernas ramplattor framställdes på samma sätt som för 20 Aur, framgår därav, att t.ex. att en mindre stympning (AU)R likaledes två gånger återkommer på motsvarande fält 45 och 95 i varje ark.

Feltrycken konstaterade man först i Reykjavik och först sedan porträttserien satts i kurs, när redan ett antal 20-Aur ark med feltrycken i fråga hade släppts ut. Jfr I.B.J. 1903, sid. 32, D.B.Z. 1903, sid. 77. Efter upptäckten av feltrycket drog generalpostförvaltningen i Reykjavik åter in samtliga 20-Aur ark, avlägsnade de båda tryckfelen från arken samtidigt med de båda intilliggande märkena (alltså två trestrips med feltrycket i mitten) och släppte därefter ut arken igen, nu blott innehållande 94 märken, till försäljning. De avlägsnade feltrycken såldes emellertid så småningom till handlare och samlare, varför de förekommer i förutom enstaka exemplar, även oftare som mittmärke, i t.ex. 3-strips eller i par med ett vanligt märke. Detta skedde såväl ostämplat som stämplat och på ett brevstycke.

Omvänt vattenmärke är känt hos no. 63, 65, 67, 69, 71 och 74. (Senare har det visat sig att även no. 64, 66, 68, 70 och 75 förekommer med omvänt vattenmärke).